

Wstęp	11
Wykaz skrótów użytych w treści	12
Literatura	12

I. Regulacje prawne z zakresu prawa pracy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy

1. Międzynarodowe źródła prawa	13
<i>1.1. Dyrektywy UE</i>	14
<i>1.2. Konwencje MOP</i>	16
<i>1.3. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE</i>	17
2. Obowiązki pracodawcy z zakresu bhp	18
3. Obowiązki osoby kierującej pracownikami z zakresu bhp	20
4. Obowiązki i uprawnienia pracowników z zakresu bhp	21
5. Odpowiedzialność za naruszenie przepisów i zasad bhp	23
<i>5.1. Odpowiedzialność pracodawcy oraz osoby kierującej pracownikami</i>	23
5.1.1. Odpowiedzialność wykroczeniowa	23
5.1.2. Odpowiedzialność karna	25
<i>5.2. Odpowiedzialność pracownika</i>	26
6. Uprawnienia związane z rodzicielstwem	27
<i>6.1. Ochrona pracy kobiet – podstawy prawne</i>	27
<i>6.2. Uprawnienia pracowników związane z rodzicielstwem</i>	27
<i>6.3. Uprawnienia pracownika-ojca</i>	29
<i>6.4. Prace wzbronione dla kobiet w ciąży i kobiet karmiących dziecko piersią</i>	29
7. Zatrudnianie młodocianych	30
<i>7.1. Podstawy prawne</i>	30
<i>7.2. Zasady zatrudniania młodocianych</i>	30
<i>7.3. Ochrona pracy młodocianych</i>	31
<i>7.4. Prace wzbronione młodocianym</i>	32
8. Profilaktyczna ochrona zdrowia	33
<i>8.1. Służba medycyny pracy</i>	33
<i>8.2. Profilaktyczna opieka zdrowotna</i>	34
<i>8.3. Badania lekarskie i orzeczenia lekarskie</i>	35
9. Szkolenia z zakresu bhp	36
<i>9.1. Podstawowe informacje</i>	36

9.2. Organizatorzy szkoleń	37
9.3. Warunki i rodzaje szkolenia	39
9.4. Przebieg szkolenia wstępnego	41
9.5. Dokumentowanie szkolenia wstępnego	42
9.6. Szkolenie pracodawcy	42
9.7. Szkolenie okresowe	43
10. Nadzór i kontrola nad warunkami pracy	45
10.1. Państwowa Inspekcja Pracy	46
10.2. Państwowa Inspekcja Sanitarna	48
10.3. Urząd Dozoru Technicznego	49
10.4. Społeczna inspekcja pracy	50
10.5. Związki zawodowe	52

II. Czynniki niebezpieczne w środowisku pracy

11. Czynniki występujące w procesach pracy	54
11.1. Rodzaje czynników	54
11.2. Badania i pomiary czynników	55
12. Podstawowe zagrożenia	56
12.1. Hałas	56
12.1.1. Informacje podstawowe	56
12.1.2. Skutki oddziaływania hałasu na organizm człowieka	57
12.1.3. Obowiązki pracodawcy i ocena ryzyka zawodowego	58
12.1.4. Środki przeciwdziałania hałasowi	59
12.1.4.1. <i>Eliminowanie lub ograniczanie narażenia</i>	59
12.1.4.2. <i>Środki ochrony</i>	60
12.1.4.3. <i>Profilaktyka</i>	61
12.2. Drgania mechaniczne	62
12.2.1. Informacje podstawowe	62
12.2.2. Wpływ drgań na organizm człowieka	63
12.2.3. Obowiązki pracodawcy i ocena ryzyka zawodowego	64
12.2.4. Środki przeciwdziałania drganiom mechanicznym	65
12.2.4.1. <i>Eliminowanie lub ograniczanie narażenia</i>	65
12.2.4.2. <i>Środki ochrony</i>	66
12.2.4.3. <i>Profilaktyka</i>	66
12.3. Mikroklimat	66

12.3.1. Informacje podstawowe	66
12.3.2. Mikroklimat gorący	68
12.3.3. Mikroklimat zimny	69
12.4. Promieniowanie	71
12.4.1. Promieniowanie optyczne	71
12.4.1.1. Informacje ogólne	71
12.4.1.2. Obowiązki pracodawcy i ocena ryzyka zawodowego	72
12.4.1.3. Środki przeciwdziałania promieniowaniu optycznemu	73
12.4.1.4. Promieniowanie widzialne	74
12.4.1.5. Promieniowanie nadfioletowe	75
12.4.1.6. Promieniowanie podczerwone	76
12.4.1.7. Promieniowanie laserowe	77
12.4.2. Promieniowanie jonizujące	79
12.4.3. Pola i promieniowanie elektromagnetyczne	81
12.4.3.1. Informacje podstawowe	81
12.4.3.2. Wpływ pól na otoczenie	82
12.4.3.3. Obowiązki użytkownika	83
12.4.3.4. Środki przeciwdziałania	84
12.5. Pyły	86
12.5.1. Informacje ogólne	86
12.5.2. Oddziaływanie pyłów na organizm człowieka	87
12.6. Czynniki chemiczne	88
12.6.1. Informacje podstawowe	88
12.6.2. Karta charakterystyki substancji (mieszaniny) chemicznej	90
12.6.3. Obowiązki pracodawcy i ocena ryzyka zawodowego	91
12.6.4. Środki chroniące przed czynnikami chemicznymi	92
12.6.4.1. Eliminowanie lub ograniczanie ryzyka zawodowego	92
12.6.4.2. Środki ochrony	93
12.6.4.3. Profilaktyka	93
12.6.5. Substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym	93
12.7. Czynniki biologiczne	95
12.7.1. Informacje podstawowe	95
12.7.2. Prace narażające pracowników na działanie czynników biologicznych	96
12.7.3. Obowiązki pracodawcy i ocena ryzyka zawodowego	97

12.7.4. Ograniczenie narażenia	98
--------------------------------	----

III. Organizacja bezpiecznych stanowisk pracy. Zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy

13. Bezpieczne stanowisko pracy	99
13.1. Rodzaje pomieszczeń pracy	99
13.2. Pomieszczenia pracy	100
13.2.1. Oświetlenie	100
13.2.2. Ogrzewanie i wentylacja	100
13.3. Dojście do stanowiska pracy	101
13.4. Organizacja stanowisk pracy	102
13.5. Maszyny i urządzenia na stanowisku pracy	103
13.6. Praca z monitorami ekranowymi	106
13.6.1. Informacje ogólne	106
13.6.2. Obowiązki pracodawcy	107
13.6.3. Organizacja pracy przy komputerze	108
14. Zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy	114
14.1. Informacje ogólne	114
14.2. Terminy i definicje	115
14.3. System zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy	118

IV. Wypadki przy pracy i choroby zawodowe – okoliczności, przyczyny i profilaktyka

15. Wypadki przy pracy i choroby zawodowe	121
15.1. Definicje związane z wypadkami przy pracy	121
15.2. Postępowanie w razie wypadku przy pracy	124
15.3. Choroby zawodowe – definicja, postępowanie	125
15.4. Analiza wypadkowości	127
15.5. Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	127
16. Przyczyny wypadków przy pracy	128
16.1. Piramida zdarzeń wypadkowych	128
16.2. Przyczyny wypadków	130
16.3. Liczba wypadków i poszkodowanych	131
16.4. Przykłady zaistniałych wypadków	133

V. Organizacja i metodyka szkolenia w zakresie bhp

17. Szkolenie w zakresie bhp	139
<i>17.1. Identyfikacja potrzeb szkoleniowych</i>	139
<i>17.2. Uczenie się – nauczanie dorosłych</i>	140
<i>17.3. Cele i treści szkolenia</i>	142
<i>17.4. Zasady szkolenia</i>	143
<i>17.5. Metody i formy szkolenia</i>	146
<i>17.6. Metody szkolenia w dziedzinie bhp</i>	148
<i>17.7. Metody i formy kontroli oraz oceny skuteczności szkoleń</i>	150
<i>17.8. Metody prowadzenia instruktazu stanowiskowego</i>	152

VI. Postępowanie w razie wypadków i w sytuacjach zagrożeń

18. Zgłaszanie wypadków	155
19. Pożar – zapobieganie i gaszenie	156
<i>19.1. Podstawowe pojęcia</i>	156
<i>19.2. Kategorie zagrożenia ludzi</i>	156
<i>19.3. Rodzaje i przyczyny pożarów</i>	157
<i>19.4. Instrukcja alarmowania</i>	159
<i>19.5. Podręczny sprzęt gaśniczy</i>	159
19.5.1. Koc gaśniczy	159
19.5.2. Hydrant wewnętrzny	160
19.5.3. Gaśnice	160
19.5.3.1. Gaśnica proszkowa	161
19.5.3.2. Gaśnica śniegowa	161
19.5.3.3. Gaśnica ze zbijakiem pianowa lub proszkowa	162
<i>19.6. Zasady gaszenia pożarów za pomocą gaśnic</i>	163
<i>19.7. Oznakowanie przeciwpożarowe i ewakuacyjne</i>	164
<i>19.8. Zasady ewakuacji</i>	165
20. Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach	167
<i>20.1. Udzielanie pomocy</i>	167
<i>20.2. Kolejność czynności ratunkowych</i>	167
20.2.1. Ocena bezpieczeństwa	168
20.2.2. Ocena przytomności	168
20.2.3. Wołanie o pomoc	168
20.2.4. Udrożnienie górnych dróg oddechowych	169

20.2.5. Ocena oddechu	169
20.2.6. RKO (resuscytacja krążeniowo-oddechowa)	170
20.3. Pozycja bezpieczna	171
20.4. Pierwsza pomoc w określonych przypadkach	172
20.4.1. Rany	172
20.4.2. Krwotoki	173
20.4.3. Omdlenie	173
20.4.4. Zadałwienie	174
20.4.5. Cukrzyca	175
20.4.6. Uraz kręgosłupa	176
20.4.7. Oparzenie termiczne	176
20.4.8. Porażenie prądem elektrycznym	177
20.4.9. Zawał mięśnia sercowego	177
20.5. Wzywanie pomocy	178

VII. Skutki ekonomiczne niewłaściwych warunków pracy

21. Ekonomiczne aspekty wypadków przy pracy	179
21.1. Koszty wypadków przy pracy	179
21.2. Koszty działalności profilaktycznej	180
21.3. Stymulatory poprawy warunków pracy	181
21.4. Składka na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	184
21.4.1. Kategorie ryzyka dla płatników składek	184
21.4.2. Kategorie ryzyka dla grup działalności	186

VIII. Problemy ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska

22. Ochrona przeciwpożarowa	188
22.1. Definicja	188
22.2. Obowiązki w zakresie ochrony przeciwpożarowej	189
22.3. Czynności zabronione z uwagi na ochronę ppoż.	191
23. Ochrona środowiska	196
23.1. Obowiązki	196
23.2. Kierunki działania	198
23.2.1. Ochrona powietrza	199

23.2.2. Ochrona wód	199
23.2.3. Ochrona powierzchni ziemi	200
23.2.4. Ochrona przed hałasem	200
23.2.5. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	201
23.2.6. Gospodarka odpadami	201

